



**JURIST
FORBUNDET**

DOMMERFORENINGEN

Juristenes Hus

Kristian Augusts gate 9
0164 Oslo

T: 40 00 24 25

E: juristforbundet-post@jus.no

W: www.juristforbundet.no

Sendt bare som e-post: johanne.spjelkavik@uib.no

Det juridiske fakultet
Universitetet i Bergen

Dato: 12. mai 2015

Bør rettsstudiet i Bergen deles i et treårig bachelorprogram og et toårig masterprogram. Bemerkninger til Delinnstilling I, avgitt 11.02.2015

Det vises til brev fra Det juridiske fakultet med høringsfrist 01.05.2015. I e-post av 27.04. fra fakultetet fikk Den norske Dommerforening (DnD) utsatt høringsfristen til 13.05.2015.

DnD har følgende bemerkninger til komiteinnstillingen:

Komiteen foreslår ikke en egen bachelor-utdanning, men en ordning som i realiteten innebærer en 3+2 ordning, der det tas sikte på opptak til hele rettsstudiet og der ledige plasser ved masterstudiet kan fylles opp med kandidater fra andre institusjoner med fullført bachelorutdanning. DnD har i og for seg ingen prinsipielle innvendinger til et slikt fremtidig opplegg, selv om vi er av den oppfatning at den eksisterende studieordning i det vesentlige er velfungerende i forhold til den juristutdanning domstolene trenger. Som nevnt nedenfor kan det stilles spørsmål ved behovet for en endring av studieordningen når komiteen likevel ikke foreslår å innføre et bachelorstudium i jus.

DnD legger til grunn at komiteen har hatt som en viktig premiss at et mer komplekst samfunn krever en mer spesialisert studieordning for jurister. Når komiteen – ganske riktig – også fremhever behovet for "livslang læring", er det likevel grunn til å peke på behovet for at studentene fra rettsstudiet får med seg tilstrekkelig basisutdanning som er et egnet verktøy for senere læring. Det må etter DnDs syn være et overordnet hensyn at den fremtidige studieordningen ivaretar dette hensynet. En for "smal" jurist- utdanning vil lett kunne gi mange kandidater store hull i sentrale deler av jussen.

DnD merker seg særlig at komiteen mener det i fremtiden bør legges langt mindre vekt på en innretning mot fremtidig arbeid i rettsvesenet i den obligatoriske delen av studiet. Dette reflekteres i de forslag til reduksjon av særlig prosessfagene i den obligatoriske delen. Vi kommer nærmere tilbake til dette nedenfor, men vil innledningsvis gjerne understreke at mange studenter under studiet ikke har klare forestillinger om fremtidig karrierevei. Det er derfor viktig at grunnutdanningen ikke blir så smal at de ferdig utdannede jurister vil mangle nødvendig kompetanse til arbeid i eller for domstolene.

Opp trening i arbeidet som dommer blir også i dag ivare tatt av domstolene selv, gjennom sitt kompetansearbeid. Slik må det også være for andre yrker jurister søker til. Et forsøk på å "favne for vidt" fra universitets side, vil lett lede til for spesialiserte jurister.

Hovedsynspunktene fra DnD kan i ellers hovedsak sammenfattes slik:

1. Forslaget inneholder for liten obligatorisk del med kun 2,5/3 år.
2. Forslaget har for liten vekt på prosessfagene og strafferett.
3. Det er uheldig å introdusere nye obligatoriske fag i en fellesdel på 2,5/3 år.
4. Det er uheldig at sentrale og praktisk viktige fag som straffeprosess, arv- og familierett samt dynamisk tingsrett ikke lenger skal være obligatoriske fag.
5. Når det ikke foreslås bachelorstudium er det etter DnDs syn ikke påkrevet å endre studieordningen.

Nærmere om innvendingene:

Det tidligere embetsstudiet var normert til seks år, med et valgfag normert til et knapt semester. Dette sikret at ferdige kandidater hadde god oversikt over rettssystemet, både privatrett og offentlig rett. Innenfor privatrett fikk kandidatene god innsikt i både formueretten (kontraktsrett, pengekrav, insolvensrett, tingsrett, erstatningsrett osv.) og personretten (familierett, barnerett, arverett osv.) Innenfor offentlig rett fikk kandidatene god innsikt i blant annet statsrett, folkerett, forvaltningsrett, strafferett og prosessfagene. Under en slik studieordning måtte nødvendigvis spesialiseringen i stor grad skje etter endt studium.

Ved den nye studieordningen i 2003, altså overgangen fra embetsstudiet til masterstudiet, ble fellesdelen redusert til 4 år og slik at siste studieår inneholder ett semester med valgfag og ett semester med skriftlig arbeid over et selvvalgt tema (alternativt ett år med skriftlig arbeid).

Endringen til masterstudiet innebar en vesentlig redusert obligatorisk del og et kortere studium. Ønsket om en slik endring er – så vidt DnD kjenner til - ikke kommet fra det praktiske rettsliv, men har vært styrt av andre prosesser, i hovedsak Bologna-prosessen og fakultetenes egne ønsker.

Omleggingen til masterstudiet medførte at en del fag ble gitt et mindre omfang enn tidligere, og noen fag ble tatt ut av den obligatoriske delen. For det praktiske rettslivet har dette ikke vært en ønsket utvikling. Jussen blir stadig mer komplisert. Det skjer en øket regelproduksjon og innslaget av internasjonal rett i ulike former øker. Ut fra dette er det, slik DnD ser det, ønskelig at ferdige kandidater har en best mulig oversikt over det samlede rettssystemet. Det betyr igjen at spesialisering i hovedsak bør skje gjennom etterutdanning (kurs, studier, interne opplæringsprogram mm.) og senere yrkesvalg. En solid og bred faglig plattform gir også et godt grunnlag for omstilling og innlæring av nye fag, samt faglig fordypning. Den felles obligatoriske delen i dagens masterstudium er etter DnDs syn allerede på et minimumsnivå, og bør ikke reduseres ytterligere.

Den foreslåtte modellen innebærer at de to siste årene blir valgfrie i den forstand at kandidatene velger fag i ulike retninger/linjer. Riktignok er en av disse fagretningene utformet slik at den synes å gi akseptable forutsetninger for å gå inn i stillinger som dommerfullmektig, politifullmektig, advokatfullmektig osv., men med svært lite sivilprosess. Problemet er imidlertid at de tre andre studieretningene – "offentlig styring", "internasjonal- og overnasjonal rett" og "sentral formuerett" – ikke synes å dekke de minimumskravene som må stilles for å kunne arbeide innenfor rettsvesenet (dommer, politi- og påtalemyndighet og advokat).

Dersom studieordningen vedtas slik den er foreslått, vil dette kunne få ulike følger: En mulighet er at det må etableres egne omfattende studieopplegg for å kvalifisere for slike stillinger, noenlunde på samme nivå og med samme omfang som studieretningen/linjen "strafferett, straffeprosess og politirett" (med forbehold for at politirett bør erstattes av sivilprosess). Domstolene har i dag ikke noe budsjett for dette, slik at dette trolig må finansieres av de ferdige kandidatene. Lovbestemte krav om juridisk embetseksamen/mastergrad for å inneha bestemte stillinger, kan med forslaget lede til en risiko for at rettsstudiet i Bergen må suppleres med tilleggskrav.

Når det gjelder de andre delene av forslaget til ny studieordning vil DnD peke på at det foreslås en obligatorisk fellesdel på tre år, men slik at ett semester kan erstattes av utenlandsopphold. Innenfor denne svært begrensede fellesdelen er det funnet plass til nye fag som ikke var obligatoriske på det tidligere embetsstudiet og heller ikke på masterstudiet; selskapsrett og rettsfilosofi. DnD ser ikke hensiktsmessigheten av dette. Det er også introdusert nye fagbetegnelser – privatrettslig kompensasjon og rettigheter til økonomiske goder. Slik dommerforeningen ser det virker det uklart hva disse fagene skal inneholde. Det er neppe behov for å konstruere nye fag, i alle fall ikke som obligatoriske fag og særlig ikke når studiet skal begrenses til sentrale fag.

DnD stiller seg også kritisk til at fagene arv- og familierett, dynamisk tingsrett samt straffeprosess ikke foreslås som obligatoriske fag i fremtiden. Fagene har alltid vært ansett som sentrale fag, og har stor praktisk betydning både for dommere og ikke minst for advokater. For det praktiske rettslivet har disse fagene etter vårt syn langt større praktisk betydning enn eksempelvis vederlagskrav, restitusjonskrav, opphavsrett og patentrett, som er sentrale i den foreslåtte ordningen.

Utredningen er laget for å utrede om rettsstudiet skal deles i et treårig bachelorprogram og et toårig masterprogram. I utredningen anbefales det å beholde dagens modell med et femårig masterprogram. Hvis denne modellen beholdes, innebærer vel det at det ikke er nødvendig å endre studieordningen. DnD vil anbefale at dagens modell beholdes. Dersom det likevel vedtas å introdusere et treårig bachelorprogram, er det DnDs syn at dagens modell så langt som mulig beholdes. DnD anbefaler også at den obligatoriske delen ikke reduseres, og at sentrale og praktiske fag som straffeprosess, arv og familierett samt dynamisk tingsrett fortsatt beholdes som obligatoriske fag.

Avslutningsvis gjentar vi at DnD har egentlig ikke etterspurt noen endring i studieordningen. Etter DnDs syn oppfylles samfunnets behov for juridisk ekspertise bedre gjennom dagens studieordning enn gjennom den foreslåtte ordningen. Det vil alltid være behov for å diskutere fagstruktur innenfor et studium, i lys av bl.a. samfunnsutviklingen. I slike diskusjoner vil gjerne DnD delta fremover, særlig med et brukerperspektiv, og vil kunne bidra med innsikt i de spørsmål som gjelder de behov som er nødvendig for kandidater i fremtidig arbeid i eller for domstolene.

Med vennlig hilsen



Wiggo Storhaug Larssen
styrets nestleder